

OBRAZLOŽENJE NACRTA PRORAČUNA ZA 2023. GODINU

I. PRAVNI TEMELJ

Pravni temelj za izradu Nacrta Proračuna Općine Usora za 2023. godinu sadržan je u članku 15. i 26. Zakona o Proračunima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine F BiH“, broj 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15, 104/16, 5/18, 11/19, 99/19 i 25a/22), članaku 13. Zakona o načelima lokalne samouprave („Službene novine F BiH“, broj 49/16) i članku 23. Statuta Općine Usora („Službenog glasnik Općine Usora“, broj 5/17), tako da Općinsko vijeće Općine Usora usvaja Proračun i donosi provedbene propise za izvršenje Proračuna.

II. OBRAZLOŽENJE POJEDINIHZ POZICIJA

Nacrt Proračuna za 2023. godinu sastoji se od općeg i posebnog. Opći dio proračuna čini Račun prihoda i rashoda i Račun financiranja. Posebni dio proračuna sastoji se od plana rashoda i izdataka proračunskih korisnika. U ovom Nacrtu proračuna u posebnom dijelu tabličnog pregleda rashoda dodana je kolona za planiranje izdataka proračunski korisnika, kapitalnih investicija i tekućih transfera po stavkama, radi detaljnijeg prikaza javnih prihoda i izdataka.

PRIHODI

U Nacrtu Proračuna Općine Usora prihodi su planirani na temelju Zakona o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji BiH („Službene novine F BiH“, broj 22/06, 43/08, 22/09, 35/14, 94/15 i 17/22), i Smjernica i ciljeva fiskalne politike BiH za razdoblje 2023. - 2025. godine. Ukupno planirani prihodi i primici Općine Usora za 2023. godinu iznose 4.260.000,00 KM, što je gotovo identično u odnosu na plan za 2022. godinu, odnosno 55,37% su viši u odnosu na izvršenje 2021. godine. Ostvareni neutrošeni namjenski prihodi iz predhodnih godina planirani su u iznosu 200.000,00 KM, tako da ukupni Nacrt Proračun 2023. godinu iznosi 4.460.000,00 KM.

Porezni prihodi

Uputom o određivanju udjela županija, jedinica lokalne samouprave i nadležnih županijskih ustanova za ceste u prihodima od neizravnih poreza, i načinu raspoređivanja tih prihoda za 2022. godinu („Službene novine FBiH“, broj 77/21) koeficijent za Općinu Usora u raspodjeli za 2022. godinu iznosio je 0,256, za 2021. godinu iznosilo je 0,255, dok za 2023. godinu još nije objavljen u Službenim novinama Federacije BiH.

Uzimajući naprijed navedeno u obzir planirani porezni prihodi iznose 1.628.900,00 KM, što je 10,06 % više u odnosu na plan 2022. godine, a 29,66 % više u odnosu na izvršenje 2021. godine.

Od ukupno planiranih poreznih prihoda, planirani neizravni prihodi iznose 650.000,00 KM što je 48,87 % od ukupno planiranih poreznih prihoda, a učešće ostali poreznih prihoda je 51,13 %.

Tablica 1: Pregled ostvareni porezni prihodi za razdoblje 2018.g. do 2021.g. i plan 2023.

VRSTA	Izvr.2018	Izvr.2019	Izvr.2020	Izvr.2021	Plan 2023
Porez na dohodak	226.931	250.244	261.981	314.345	480.000
Porez od neizravnih poreza	614.692	660.922	513.205	656.990	710.921

Porez od PDV-direkcija cesta	87.227	95.258	74.374	91.954	105.000
Porez na imovinu i nekretnine	89.739	160.311	252.515	192.928	332.979
Ukupno	1.018.380	1.166.534	1.102.075	1.256.217	1.628.900

Na temelju tabličnog pregleda ostvarenih poreznih prihoda u protekle četiri godine i dostave od strane Federalnog Ministarstva financija projekcija prihoda od neizravnih i izravnih poreza županija i općina za razdoblje 2023.-2025. godine, ne očekuje se značajni rast navedenih prihoda u 2023. godini. Izmjenama i dopunama Zakona o pripadnosti javnih prihoda na području ZDŽ („Službene novine Zeničko-dobojske županije“, broj 7/09) raspodjela prihoda od poreza na dohodak dijeli se u omjeru: 65,54 % pripada županiji, a 34,46 % pripada općini.

Prihod od poreza na imovinu, naslijeđe i darove regulirani su Zakonom o porezu na imovinu, naslijeđe i darove ZDŽ („Službene novine Zeničko-dobojske županije“ broj: 9/09), gdje obveznici poreza na imovinu plaćaju porez na poslovne prostore koje daju u zakup 0,75 KM/m², stambenu zgradu ili stan koji daju pod zakup 0,75 KM/m², garažu koju daju pod zakup 1,00 KM/m², parking prostor koji se daje pod zakup 1,00 KM/m², i putničke automobile i motocikle, a osnovicu čine kubikaža vozila do 1600 i preko 1600 cm³ i godine starosti. Porez na naslijeđe i darove plaća se po stopi 5 % na tržišnu vrijedost nasljeđene ili poklonjene imovine.

Prihodi od poreza na nekretnine regulirani su Zakonom o porezu na promet nekretnina ZDŽ („Službene novine Ze-do županije“, broj: 6/09, 6/013, 6/18 i 12/20) i plaća se po stopi 5 % na tržišnu vrijednost koju procjenjuje Općinsko povjerenstvo za procjenu nekretnina.

Porez na dohodak u primjeni je od 1.1.2009. godine, sukladno federalnom Zakonu o porezu na dohodak („Službene novine Federacije BiH“, broj: 10/08, 9/10, 44/11, 7/13 i 65/13), i njegovim uvođenjem dolazi do stalnog porasta prihoda od poreza na dohodak koji se plaća akontativno po stopi od 10 % na ostvarenih dohodak od nesamostalne i samostalne djelatnosti, imovine i imovinskih prava fizičkih osoba, igara na sreću i drugo. Stalnim rastom prosječne plaće zaposlenih u Federaciji Bosne i Hercegovine ima utjecaja na veće ostvarivanje poreza na dohodak.

Neporezni prihodi

Planirani neporezni prihodi iznose 494.100,00 KM ili 11,60 % u odnosu na ukupne prihode, što je 18,50 % manje u odnosu na izvršenje 2021. godine i 7,92% manje u odnosu na plan 2022. godine.

Prihod od općinskih administrativnih pristojbi utvrđen je općinskom Odlukom o pristojbama („Službeni glasnik Općine Usora“, broj 5/13, 4/16 i 12/18).

Prihod od općinski komunalnih pristojbi ostvaruje se na temelju Odluke o komunalnim pristojbama („Službeni glasnik Općine Usora“ broj: 10/14 i 1/18).

Prihodi od Općinske komunalne naknade ostvaruju se na temelju Odluke o komunalnim naknadama („Službeni glasnik Općine Usora“, broj 1/19).

Prihodi od Vatrogasne naknade ostvaruju se na temelju općinske Odluke o naknadama za vatrogastvo („Službeni glasnik Općine Usora“, broj 10/13 i 10/14).

Naknada za korištenje podataka i usluga premjera i katastra nekretnina regulirana je Odlukom o izmjeni Odluke o naknadama za korištenje podataka premjera i katastra („Službene novine Federacije BiH“, broj 49/15) i Odlukom o izmjeni Odluke o naknadama za vršenje usluga iz oblasti premjera i katastra („Službene novine Federacije BiH“, broj: 49/15), koja se djeli se u omjeru 40 % federacija, 30 % županija, 30 % općina.

Cestovne naknade uplaćuju se u skladu sa Zakonu o cestama u F BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 12/10, 16/10 i 66/13) i drugim aktima kojima je propisan način njihove uplate. Uplaćuju se na račun županijskog proračuna, a općinskim tijelima za lokalne ceste i ulice u gradovima pripada 42% sredstava, odnosno 25% od ukupnih sredstva naknada za ceste na razini Federacije.

Posebna naknada za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća uplaćuje se sukladno Zakonu o Zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara („Službene novine F BiH“, broj 39/03, 22/06 i 43/10), a osnovica su isplaćene plaće i druge naknade, i plaća se po stopi 0,5 %, a djeli se u omjeru 15 % Federacija, 25 % županija i 60 % općina.

Tablica 2: Pregled ostvarenih neporeznih prihoda razdoblje 2018. do 2021. i plan 2023. g.

VRSTA	Iz.2018	Iz.2019	Iz.2020	Iz.2021	Pl.2023
Administr. pristojbe -722130	50.492	26.707	26.871	41.837	42.000
Komunalne pristojbe -722320	88.175	157.315	134.758	190.739	170.000
Cestovne naknade-722530	37.687	39.525	39.082	40.841	40.000
Ostale prorač.naknade-722400	31.318	55.304	50.222	31.953	42.000
Općinska komu.nakn.-722441	84.034	51.678	59.221	50.321	55.000
Posebna nakna.katastar-722510	28.817	34.819	30.284	81.092	40.000
Posebna naknad za zaš.-722580	32.568	43.347	44.387	48.618	47.000
Ukupno	353.091	408.695	384.825	485.401	436.000

Tekući transferi

Tekući transferi planirani su u iznosu od 630.000,00 KM ili 14,79 % od ukupnih prihoda, bez prenesenih namjenskih prihoda. Tekući transferi su doznačena sredstva iz županijskog proračuna za: rodiljne naknade, jednokratne pomoći nezaposlenim rodiljama, stipendije, braniteljsku populaciju, dječji dodatak, stalna novčana pomoć, poticaji za zapošljavanje i samozapošljavanje branitelja, transferi za zaštitu okoliša, ostali transferi i mogući transferi iz inozemstva i viših razina vlasti, kojih je do sada bilo pa se očekuju ovi prihodi i u narednom razdoblju. Navedeni tekući transferi su namjenskog karaktera i doznačavaju se od viših razina vlasti i općina nema značajnog utjecaja na njihovo ostvarenje i raspodjelu. Planiranje uglavnom ovisi o broju korisnika, sukladno Zakonu o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti obitelji s djecom („Službene novine Zeničko-dobojske županije“, broj 13/07, 13/11, 3/15, 2/16 i 16/22) i Zakona o materijalnoj podršci obitelji s djecom u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 52/22).

Kapitalni primici i transferi

U Nacrtu Proračuna za 2023. godinu kapitalni transferi i primici planirani su u iznosu od 1.507.000,00 KM ili 35,37 % ukupnih prihoda planiranih u Proračunu. Temeljem Javnih poziva na razini Federacije i Županije općina očekuje određena sredstva za kapitalna ulaganja na području Općine Usora. U narednom razdoblju očekuje se nastavak radova na izgradnji dječjeg vrtića, završetak radova na izgradnji sportske dvorane i ulaganja za uređenje poduzetničkih zona, rekonstrukciju i sanaciju cestovne infrastrukture, te ulaganja iz sredstava vodnih naknada.

Tablica 3: Struktura planiranih prihoda je sljedeća:

VRSTA	Plan 2023	Izvršenje 2021	Izvršenje 2020	Izvršenje 2019	Izvršenje 2018
Porezni prihod	1.628.9 00	1.256.217	1.102.075	1.166.735	1.018.405
Neporezni prihod	494.100	605.956	475.951	452.538	377.117
Tekući transferi	630.000,00	461.650	508.829	514.542	467.987
Kapital. primici i transferi	1.507.000	418.009	1.882.367	1.961.213	853.303
Primici od dugor. zaduživanja	0,00	241.852	201.710		
Ukupno	4.260.000	2.983.684	4.170.932	4.095.028	2.716.812

Planirani ostvareni višak prihoda iz predhodnih godina u iznosu od 200.000,00 KM, odnosi se na neutrošene prihode iz prethodnih godina i to:

	<u>2021.god.</u>	<u>2022.god.</u>
- Neutrošeni prihodi od Vatrogasnih naknada	65.000,00	10.000,00
- Neutrošeni porezni i neporezni prihodi	0,00	100.000,00
- Neutrošeni prihodi od posebne naknada za zaštitu i spaš.	25.000,00	00,00

IZDACI

Ukupni rashodi i izdaci u Nacrtu Poračuna za 2023. godine planirani su u iznosu od 4.460.000,00 KM.

Plaće i naknade

Ukupno planirana sredstva za isplatu bruto plaća i naknada proračunskim korisnicima (To, prijevoz, regres za godišnji odmor) u 2023. godine iznose 831.400,00 KM, što čini 18,64 % ukupnog proračuna. Izdaci za Bruto plaće i naknade planirani su za 24 uposlenika (Općinski načelnik, Općinski pravobranitelj, državni službenici i namještenici). Bruto plaće planirane su u iznosu od 709.800,00 KM, a doprinosi poslodavca iznose 75.400,00 KM. Bruto plaće i doprinosi poslodavca planirani su na osnovicu 330,00 KM s važećim koeficijentima za složenost poslova djelatnika.

Naknade troškova zaposlenih

Od planiranih sredstava za plaće i naknade zaposlenih, na naknade troškova zaposlenima, koje uključuju naknade za topli obrok (11,00 KM po radnom danu po zaposlenom), naknade za prijevoz s posla i na posao, naknade za regres za godišnji odmor 50 % od prosječne tromjesečne plaće u FBiH po zaposlenom, i druge naknade sukladno zakonskim propisima, planirana sredstva iznose 121.600,00 KM. U razdjelu Ured načelnika planirani su izdaci za naknade zaposlenih zbog mogućih izdataka: za pomoć usljed bolesti, smrti zaposlenika i članova njihovih obitelji, otpremnine i ostalih naknada koje se donose rješenjem Općinskog načelnika za sve uposlenike u općinskim službama za upravu i drugim tijelima.

Izdaci za materijal i usluge

U Nacrtu Proračuna za 2023. godinu sredstva planirana za izdatke za materijal i usluge iznose 316.200,00 KM ili 7,09% ukupnih proračunskih sredstava. Zbog indeksa rasta potrošačkih cijena planirano je više sredstava za materijalne troškove koja se odnose na uredski materijal, gorivo i tekuće održavanje u odnosu na predhodnu godinu.

Naknade vijećnicima planirane su u neto iznosu od 250,00 KM po vijećniku/mjesečno i predsjedavatelju OV neto naknada u iznosu 400,00 KM/mjesečno. Naknade za rad povjerenstava planirane su u neto iznosu od 27.500,00 KM, od toga u razdjelu Općinskog vijeća planirana su sredstva neto naknada OIP i povjerenstva za procjenu nekretnina, a u razdjelu Ured načelnika planirana su sredstva za povjerenstva koje imenuje načelnik i rad po ugovoru o djelu. Ukupna sredstva sa vijećničkim naknadama, za rad povjerenstava i izdacima za poreze i doprinose iznose 96.800,00 KM.

TEKUĆI TRANSFERI

Tekući transferi planirani su u visini od 1.267.000,00 KM ili 28,40 % od planiranih izdataka u proračunu za 2023. godine. Tekući izdaci u Nacrtu Proračuna su: transferi za MZ-e, Općinske manifestacije za kulturu, transfer za školstvo, transfer za vjerske zajednice, poticaji i drugi tekući transferi.

Tekući transferi odnose se na financiranje aktivnosti iz oblasti socijalne problematike, sporta i kulture, obrazovanja, neprofitnih organizacija i ostale transfere.

Planirana sredstva za rad 9 MZ raspoređuju se po 100,00 KM/mjesečno za 9 MZ i svakoj MZ-i doznačava se kvartalno. Transferi za manifestacije MZ-a predviđeni su u sklopu pozicija 80501 i 80606. Sredstva MZ-a za električnu energiju Javne rasvjete planirana su sukladno Odluci o javnoj rasvjeti („Službeni glasnik Općine Usora“, broj 2/22). Transferi općinama odnose se na obilježavanje Dana općine, Božićni domjenak i dr.

Transfer iz oblasti sporta, kulture, obrazovanja i neprofitnim organizacijama planirana su ukupna sredstva koja će se dodeljivati nakon odabranih projekata putem Javnog poziva i zaključenih ugovora kojima će se definirati doznake sredstava prema korisnicima (mjesečno, kvartalno ili jednokratno). Planirane su pojedinačne pozicije tekućih transfera za JP Radio Usora, JPU Ivančica, Osnovnu i Srednju školu, Dom zdravlja, JU Opća knjižnica, RTV HB i subvencije JKP Usora.

Transferi za stalne i ostale novčane pomoći planirani su u iznosu od 40.000,00 KM. Sredstva se doznačavaju mjesečno putem banke prema korisnicima. U proteklom razdoblju prava na stalnu novčanu pomoć ostvaruje 16 korisnika u iznosu od po 145,86 KM. Za ove namjene Županija izdvaja 60 %, a općina 40 % sredstva. Općinskom odlukom planirana su sredstva poticaj obiteljima sa troje i više djece. Socijalnu pomoć ostvaruje 6 korisnika po 150,00 KM/kvartalno iz sredstava općine. Nezaposlene roditelje primaju jednokratnu pomoć dvanaest mjeseci od po 1.000,00 KM, jednokratne novčane pomoći socijalnih korisnika odobravaju se u visini od 100,00 KM do 400,00 KM, a sredstva se doznačavaju iz proračuna Zeničko-dobojske županije. Izdaci za ostala socijalna davanja odnose se na medicinska vještačenja i druge pomoći koje se odnose na socijalne korisnike.

Nacrtom Proračuna za 2023. godinu planirana su sredstva za stipendije, raseljene i izbjegle osobe, humanitarne udruge, vjerske zajednice, političke stranke, zaštitu okoliša, elementarne nepogode, udruženja građana i drugo.

Ostali socijalni transferi sastoje se od: roditeljnog dopusta/bolovanja, trenutno 14 korisnika ostvaruje pravo, dječjeg dodatka, pravo ostvaruje 46 korisnika i drugo. Izdaci za braniteljsku populaciju su sredstva za stambeno zbrinjavanje branitelja, troškove sahrane, pomoć u nabavi udžbenika, pomoć u liječenju i varedna novčana pomoć braniteljima. Izmjenama Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti obitelji s djecom („Službene novine Zeničko-dobojske županije“, broj 13/07 i 13/11) i usvojenog Zakona o materijalnoj podršci obitelji s djecom u Federaciji BiH značajno su povećane naknade za nezaposlene roditelje i dječji dodatak. U sklopu razdela 808 'Subvencije' planirana su sredstva za poljoprivredu koja se dodjeljuju na temelju javnog poziva, subvencije javnim poduzećima, veterinarstvo, poticaji u zapošljavanju i samozapošljavanju branitelja i poticaji novoosnovanim subjektima mladih.

Namjenska sredstva

Transferi za posebne namjene su sredstva od uplaćenih posebnih naknada za zaštitu od prirodnih i drugi nesreća i troše se prema Instrukcijama koje je donijela Federalna uprava civilne zaštite. Sredstva se troše: 30 % za nabavu opreme i opremanje stožera civilne zaštite, 20 % za preventivne mjere, 10 % za obuku za spašavanje ljudi i materijalnih dobara i 40 % saniranje šteta nastali elementarnom nepogodom. Na temelju raspodjele, godišnje Općina planira ostvariti 47.000,00 KM i 25.000,00 KM neutrošena sredstva iz predhodnih godina u svrhu gašenje požara i druge hitne mjere ublažavanja posljedica od elementarnih nepogoda 17.000,00 KM, nabava opreme 30.000,00 KM i saniranje materijalnih šteta usljed elementarnih nepogoda 25.000,00 KM.

Nacrtom proračuna namjenska sredstva za zaštitu okoliša planirana su u iznosu od 35.000,00 KM, sredstva od cestovnih naknada i neizravnih poreza Direkcije cesta planirana su u iznosu od 145.000,00 KM u 2023. godini u sljedeće svrhe: (1) ljetno održavanje 10.000,00 KM, (2) rekonstrukcija i održavanje cesta s asfaltnim zastorom 135.000,00 KM. Ostvarena sredstva od Vatrogasnih naknada planirana u 2023. godini iznose 10.000,00 KM i neutrošena sredstva iz predhodnih godina u iznosu 75.000,00 KM, sukladno zakonskim

propisima mogu se koristiti za izgradnju objekata, nabavu opreme i održavanje postojećih objekata i opreme. Izdaci sredstava od općinske komunalne naknade planirana su u iznosu od 55.000,00 KM. Sredstva će se izdvojiti za zimsko održavanje puteva 55.000,00 KM. Preostali dio zimskog održavanja cesta financirat će se iz sredstava općinskih komunalnih pristojbi u iznosu 35.000,00 KM, kao i financiranje Javne rasvjete po MZ-a u iznosu od 25.000,00 KM.

Kapitalni izdaci i transferi

Ukupno kapitalni izdaci i kapitalni transferi planirani u Nacrtu proračuna za 2023. godinu iznose 1.959.000,00 KM što je 43,92 % od ukupnog proračuna. Sredstava su planirana za završetak započetih građevinskih projekata, završetak izgradnje sportske dvorane, nastavak izgradnje zgrade dječjeg vrtića, početak izgradnje vatrogasnog doma, učešća općine u kapitalnim projektima, nabavku poslovne opreme, održavanje lokalne cestovne mreže i građevina, uređenje vodotoka, sanacija vodovodnih mreža, nabava opreme za potrebe Civilne zaštite i druge potrebne oprema za tijela uprave u Općini Usora. Sredstva za navedene namjene prikazana su tabličnom pregledu, u razdjelu 9 Nacrta proračuna.

U proračunsku pričuvu izdvojeno je 10.000,00 KM ili 0,70 % ukupnih prihoda, bez kapitalnih primitaka i tekućih transfera, i koristi se za pokriće nedovoljno planiranih izdataka u proračunu Općine Usora. Svako korištenje tekuće pričuve objavljuje se u Službenom glasniku Općine Usora u roku od deset dana od dana donošenja odluke sukladno članku 60. Zakona o proračunima u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Uporaba suficita i pokriće deficita

Ako se ostvari suficit (višak prihoda) u proračunu Općine za fiskalnu 2023. godine, Općinsko vijeće će svojom odlukom ostvareni suficit prenijeti u naredni period za tekuću likvidnost ili namjeniti za određene kapitalne investicije.

U slučaju ostvarenje deficita (viška rashoda) financiranje proračunskog deficita izvršiti će se smanjenjem određenih pozicija u rashodima prilikom izrade proračuna za naredno razdoblje ili kratkoročnim zaduženjem kod viših razina vlasti ili poslovnih banaka.

Tablica 4: Struktura planiranih izdataka u Nacrtu proračuna općine za 2023. godinu:

Re.br.	Vrsta izdatka	Iznos u KM	Učešće u %
1.	Bruto plaće	709.800,00	15,91
2.	Doprinosi poslodavca	75.400,00	1,69
3.(1+2)	Ukupno bruto plaće i dopr.posl.	785.200,00	17,60
4.	Naknade troškova zaposlenih	121.600,00	2,72
5.	Izdaci vijećnički.nak.i rad povjernstva, ugo o djelu	96.800,00	2,16
5.	Izdaci za materijal i usluge	219.400,00	4,92
6.	Tekući transferi	1.267.000,00	28,48
7.	Kapitalni transfer,nepr.org.i Civilna zaštita	219.000,00	4,90
8.	Kapitalni izdaci	1.740.000,00	39,00
9.	Proračunska pričuva	10.000,00	0,22
10.	UKUPNO	4.460.000,00	100,00

Podsjeća se, člankom 15. Zakona o proračunima u Federaciji Bosne i Hercegovine propisano je da se proračun priprema i usvaja prema proračunskom kalendaru:

- do 15. listopada - Općinska služba za financije dostavlja Vladi-Općinskom načelniku Nacrt proračuna za narednu fiskalnu godinu,

- do 1. Studenog Općinski načelnik utvrđuje Nacrt proračuna
- do 5. Studenog Općinski načelnik dostavlja Nacrt proračuna i prateću dokumentaciju Općinskom vijeću na razmatranje
- do 31. prosinac tekuće godine Općinsko vijeće usvaja proračun općine.

Člankom 26. Zakona utvrđen je sadržaj Nacrta proračuna.

Obrađivač:
Služba za gospodarstvo i financije
Odjel financija

Općinski načelnik

Zvonimir Anđelić, dipl. ing. građ.